
Emocije i interpersonalna komunikacija

- Danijela Petrović
- 2015

Rečnik emocija

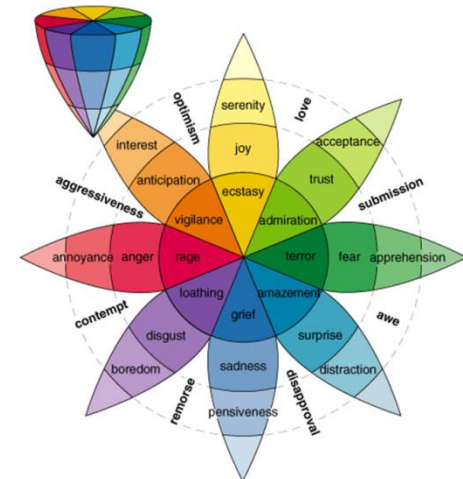
- Prisetite se svih reči koje označavaju emocije i zapišite ih.
-

Moja osećajnost

- Nacrtajte veliki krug na papiru
 - U krugu predstavite emocije koje kod sebe najčešće prepoznajete
 - Osmislite sami način predstavljanja i izaberite simbole koje ćete da koristite
 - Važno je da najzastupljenijim emocijama date najviše prostora
 - Za rad imate na raspolaganju 10 minuta
-

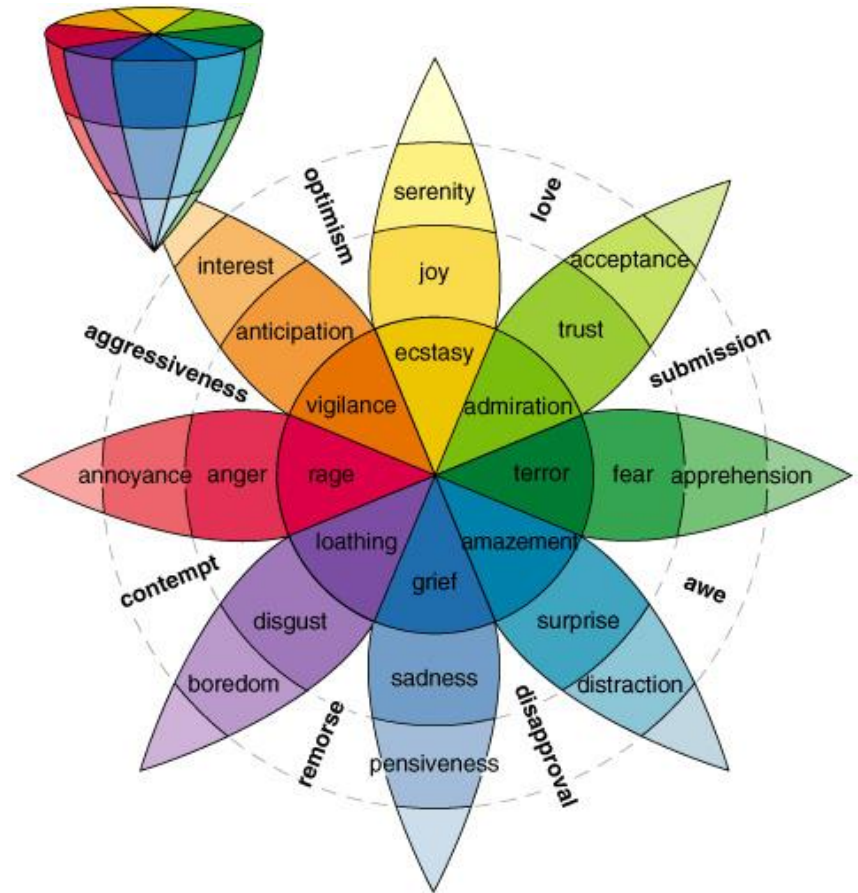
Osnovne emocije

- Na osnovu facijalne ekspresije (Ekman i dr., 1972):
 - iznenađenje
 - strah
 - gađenje/odvratnost
 - ljutnja
 - sreća
 - tuga
 - prezir
 - zainteresovanost
- Točak emocija (Plutchik, 1980)
 - *radost*
 - poverenje
 - strah
 - iznenađenje
 - tuga
 - gađenje
 - ljutnja
 - očekivanje

Točak emocija (Plutchik, 1980)

- ❑ radost
- ❑ poverenje
- ❑ strah
- ❑ iznenađenje
- ❑ tuga
- ❑ gađenje
- ❑ ljutnja
- ❑ očekivanje

Najčešće se govori o 5 osnovnih emocija:

1.

2.

3.

4.

5.

Tuga

Ljutnja

Iznenadenje

Strah

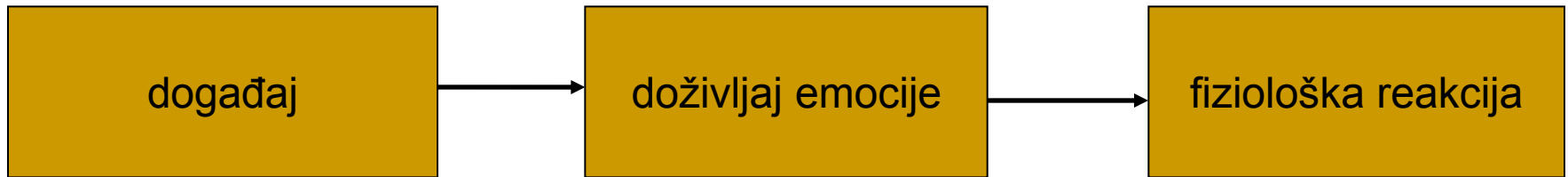
Sreća

Vežba – Neverbalno izražavanje emocija

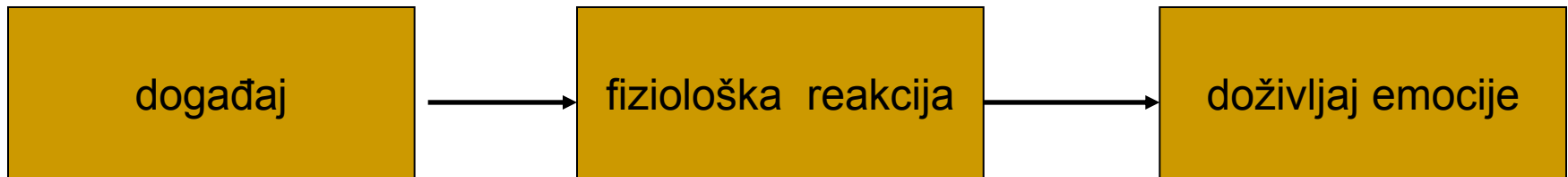
- Rad u parovima:
 - nastojte da putem facijalne ekspresije izrazite sledeće emocije: **tuga, ljutnja, iznenađenje, strah, sreća, +**
 - vaš par treba da vam pomaže u tome
 - za svaku dobro prikazanu emociju dobićete 1 poen
 - nakon 2 minuta - zamenite uloge
-

Shvatanja o prirodi emocija

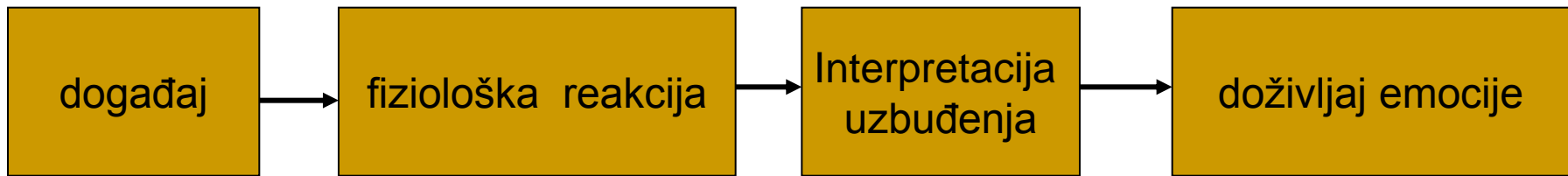
■ Zdravorazumsko shvatanje

■ Džejms-Langeova teorija

■ Kognitivna teorija emocija

Priroda emocija

- Emocije uključuju tri komponente (DeVito, 1993)
 - telesnu reakciju
 - npr. zacrvenimo se kada nam je nešto neprijatno
 - mentalnu interpretaciju
 - naš subjektivni doživljaj onoga što se dogodilo ima veći uticaj na naša osećanja nego ono što se zaista dogodilo
 - kulturna pravila
 - kultura u kojoj smo odrasli pruža okvir za interpretiranje emocija drugih osoba i za izražavanje sopstvenih emocija

Vežba: Kultura i emocije

Rad u malim grupama

- Kakva su „uputstva“ kulture kod nas u vezi sa doživljavanjem i izražavanjem pojedinih emocija?
 - Šta je adekvatno emotivno ispoljavanje za muškarca, tj. ženu?
 - Za razmenu imate na raspolanjanju 10 minuta
-

Šta su emocije i čemu služe? (Milivojević, 2003):

- emocija je osobena reakcija organizma na neko zbivanje – promenu koja je narušila sklad između organizma i spoljašnjeg sveta
- emocija je posledica novonastale neravnoteže i ima jasnu **adaptivnu funkciju** - funkciju **uspostavljanja novog sklada**
 - organizam, kroz emocionalnu reakciju, pokreće niz visceralnih procesa (promene u funkcionisanju autonomnog nervnog sistema, endokrinog sistema...), motornih, motivacionih i mentalnih procesa koji, svi zajedno, omogućavaju adaptivnu aktivnost

Značenje emocija – Lazarus i Folkman, 1984

■ Gnev

- uvredljivi napad na mene ili na nekog mog

■ Strah

- suočiti se sa neizvesnošću, egzistencijalnom pretnjom

■ Strava

- brza, konkretna i krupna fizička opasnost

■ Krivica

- prekršiti moralnu zapovest
-

■ Stid

- neuspeh da zadovoljimo ego ideal

■ Tuga

- iskusiti nenadoknadivi gubitak

■ Zavist

- želeti ono što ima drugi

■ Ljubomora

- optužiti treću stranu za gubitak (ili pretnju gubitkom) nečijih osećanja ili naklonosti
-

■ Gađenje

- uzeti ili biti preblizu nesvarljivog objekta ili ideje (metaforično rečeno)

■ Sreća

- napraviti razuman napredak prema realizaciji cilja

■ Ponos

- povećanje nečijeg ego identiteta dobijanjem vrednog objekta ili postignuća, bilo osobe lično ili preko člana grupe sa kojom se identifikovao
-

■ Olakšanje

- nezadovoljavajuće stanje nesklada se promenilo nabolje ili nestalo

■ Nada

- plašiti se najgoreg, ali želiti najbolje

■ Ljubav

- želiti ili učestvovati u osećanjima koja su obično, ali ne i nužno uzvraćena

■ Sažaljenje

- saosećati sa nečijom patnjom i želiti da pomognemo
-

Emocije kao transakcije (Milivojević, 2003)

Emocija	Poruka	Očekivana reakcija od drugog
Ljutnja	Promeni ponašanje!	Da se osećaš krivim i izviniš mi se
Strah	Ugrožava me nešto jače od mene!	Da me zaštitiš
Zadovoljstvo	Moja želja je ispunjena!	Da budeš i ti zadovoljan
Prezir	Ti ne vrediš dovoljno!	Da budeš ponizan
Mržnja	Ti si zao jer ti mrziš mene!	Da se bojiš i nestaneš
Zavist	Ti misliš da si bolji od mene!	Da potvrdiš moju vrednost

Emocija	Poruka	Očekivana reakcija od drugog
Zabrinutost	Ja sam odgovoran!	Da mi pomogneš i podeliš sa mnom odgovornost
Dosada	Mene zanimaju druge stvari!	Da promenimo aktivnosti
Ravnodušnost	Meni je to nevažno!	Da prekinemo odnose
Stid	Znam da vi mislite da ja nisam O.K.	Da dobijem potvrdu svoje vrednosti
Krivica	Ja sam dobar i osuđujem svoje loše ponašanje!	Da dobijem oprostaj
Ljubav	Ti si vredno ljudsko biće i ja želim da te imam u svom intimnom svetu!	Da mi bude uzvracena ljubav
Ljubomora	Plašim se da ćeš otići sa drugim!	Da dobijem potvrdu ljubavi

Prepreke u izražavanju emocija

(DeVito, 2005)

- Društvena pravila i običaji:
 - “sindrom kauboja” i “akcionog heroja” – snažan muškarac, koji ne pokazuje osećanja
 - muškarci se od ranog detinjstva uče da ne plaču i da ignorišu bol
 - u mnogim kulturama muškarci koji ispoljavaju emocije se opažaju kao neefikasni, nesigurni i nemuževni
 - od žena na rukovodećim pozicijama se, takođe, očekuje da emocije drže pod kontrolom
-

-
- ranjivost
 - ukoliko ispoljimo emocije rizikujemo da budemo povređeni
 - poricanje
 - za neke ljude emocije predstavljaju slabost
 - oni su naučili da ih negiraju
 - problem je što time negiraju značajan deo sebe
 - neadekvatne interpersonalne veštine
 - mnogi ljudi jednostavno ne znaju kako da ispolje svoje emocije
 - naročito se teško iskazuju negativne emocije
 - bojimo se da ćemo uvrediti drugu stranu ili da ćemo još više pogoršati situaciju
-

Vodič za izražavanje emocija

(DeVito, 2005)

- Da biste mogli da efikasno izrazite emocije potrebno je da prepoznate svoje emocije tj. da razumete šta osećate
 - Zašto se osećam na ovaj način?
 - Šta je dovelo do toga da se ovako osećam?
 - Odlučite da li želite ili ne želite da pokažete svoja osećanja
 - Nije neophodno, a ni mudro uvek ispoljavati sva osećanja
 - Nereverzibilnost komunikacije
-

-
- Opišite svoja osećanja
 - apstraktne i uopštene izjave o osećanjima su obično neefikasne
 - npr. “Loše se osećam”
 - Bolje je biti specifičan i opisati intenzitet osećanja
 - npr. “Toliko sam povređena da mi se plače”
 - Identifikujte razloge svojih osećanja
 - pomaže da razumete kako i zašto se osećate tako kako se osećate
 - govori vam šta treba da uradite da biste smanjili ili anulirali postojeće osećanje
-

-
- Usmerite se na sadašnjost
 - Preuzmite odgovornost za sopstvena osećanja
 - “Zbog tebe se osećam ...”
 - **Niko ne može da nas natera da se osećamo na određeni način jer smo mi ti koji pridajemo značenje nečijim rečima ili ponašanju**
 - Koristite Ja-poruke da izrazite svoja osećanja
 - “Ljuta sam što si kasno došla kući, a nisi mi se javila da ćeš zakasniti”
-

Vežba – saopštavanje negativnih emocija

Primer 1:

- U toku protekle nedelje ste svog druga Marka zvali već nekoliko puta, a da pri tome on nije pozvao vas nijedanput. To počinje da vas ljuti i odlučili ste da Marku saopštite kako se osećate.
-

Primer 2

- Zabavljate se sa Ivanom dva meseca. Za vaš rođendan ste od njega/nje dobili samo SMS poruku. Očekivali ste više od toga. Pitate se koliko je njemu/njoj stalo do vas i želite da to raščistite.
-

Primer 3

- Vaša drugarica Katarina vam je ispričala da je za vikend morala da pomaže roditeljima sređivanja garaže i da zbog toga nije mogla da dođe kod vas i preslišava vas za ispit. Iz drugih izvora znate da to nije tačno. Smeta vam što vas je slagala i što nije htela da vam pomogne. Hoćete da joj stavite do znanja kako se osećate.
-

Reagovanje na emocije drugih

- Ključni zadatak je da osobu ohrabrimo da izrazi i pojasni svoja osećanja i da za to obezbedimo podržavajuću atmosferu
 - Stavite se u poziciju druge osobe i sagledajte situaciju iz njegove/njene perspektive
 - Izbegavajte da pričate o sopstvenim problemima jer to odvlači komunikaciju od osobe koja ima problem
-

-
- Ohrabrite osobu da istražuje svoja osećanja
 - Izbegavajte da vrednujete osećanja druge osobe
 - Logika je korisna u mnogim situacijama, ali ima malo efekata kada je osoba jako uznemirena
 - “Nemoj da plačeš, on nije vredan tvojih suza”
-